

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 20 lipca 2023 r.

Pozycja 62

POSTANOWIENIE

z dnia 5 lipca 2023 r.

Sygn. akt K 3/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mariusz Muszyński – przewodniczący
Zbigniew Jędrzejewski – sprawozdawca
Justyn Piskorski
Jakub Stelina
Rafał Wojciechowski,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 lipca 2023 r., wniosku Krajowej Rady Sądownictwa o zbadanie zgodności:

- 1) art. 379 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) oraz art. 439 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.), rozumianych w ten sposób, że „skład sądu jest sprzeczny z prawem lub sąd jest nienależycie obsadzony, jeżeli w składzie Sądu Najwyższego brała udział osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3, ze zm.), gdyż sędzia tak powołany nie może wykonywać czynności wynikających z powołania”, z art. 2, art. 7 w związku z art. 10 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 w związku z art. 179, art. 180 ust. 1 i 2, a także art. 188 pkt 1 i 2 w związku z art. 7 Konstytucji,
- 2) art. 379 pkt 4 ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i art. 439 § 1 pkt 1 ustawy – Kodeks postępowania karnego, rozumianych w ten sposób, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3, ze zm.), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i pod-

stawowych wolności”, z art. 2, art. 7 w związku z art. 10 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 w związku z art. 179, art. 180 ust. 1 i 2, a także art. 188 pkt 1 i 2 w związku z art. 7 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło większością głosów.

UZASADNIENIE

I

1. Krajowa Rada Sądownictwa (dalej: KRS lub Rada) uchwałą nr 151/2020 z 24 stycznia 2020 r. wystąpiła do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie, że:

- 1) art. 379 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c. lub kodeks postępowania cywilnego) oraz art. 439 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.; dalej: k.p.k. lub kodeks postępowania karnego), rozumiane w ten sposób, że skład sądu jest sprzeczny z prawem lub sąd jest nienależycie obsadzony, jeżeli w składzie Sądu Najwyższego brała udział osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek KRS, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3, ze zm.; dalej: ustawa zmieniająca z 2017 r.), gdyż sędzia tak powołany nie może wykonywać czynności wynikających z powołania, są niezgodne z art. 2, art. 7 w związku z art. 10 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 w związku z art. 179, art. 180 ust. 1 i 2, a także art. 188 pkt 1 i 2 w związku z art. 7 Konstytucji;
- 2) art. 379 pkt 4 k.p.c. i art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., rozumiane w ten sposób, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy zmieniającej z 2017 r., jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (dalej: Karta) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.; dalej: Konwencja), są niezgodne z art. 2, art. 7 w związku z art. 10 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 w związku z art. 179, art. 180 ust. 1 i 2, a także art. 188 pkt 1 i 2 w związku z art. 7 Konstytucji.

Ponadto KRS wniosła o udzielenie zabezpieczenia poprzez wstrzymanie skuteczności uchwały połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA 1-4110-1/20) do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia niniejszego wniosku przez Trybunał Konstytucyjny.

Rada przedstawiła swoją legitymację do wystąpienia z wnioskiem. Uzasadniła, że kwestionowane normy mieszczą się w zakresie art. 186 ust. 2 Konstytucji, tj. dotyczą niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

KRS omówiła przedmiot zaskarżenia i podała argumenty za jednolitą i utrwaloną wykładnią kwestionowanych norm. Omówiła też treść wskazanych we wniosku wzorców kontroli.

Wyjaśniła, że przyjęta przez Sąd Najwyższy wykładnia przepisów prawa pozostaje w rażącej sprzeczności z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, zwłaszcza z zasadą państwa prawa wyrażoną w art. 2 Konstytucji, zasadą trójpodziału władzy wyrażoną w art. 10 Konstytucji oraz zasadą legalizmu, o której mowa w art. 7 Konstytucji. Normy dekodowane z przytoczonych przepisów kodeksu postępowania cywilnego i kodeksu postępowania karnego naruszają też zasadę nieusuwalności sędziów.

Rada stwierdziła, że sprzeczność z art. 2 Konstytucji polega na tym, iż art. 379 pkt 4 k.p.c. i art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. rozumiane w ten sposób, że w ramach procedury kontroli instancyjnej sąd odwoławczy jest upoważniony do badania procedury poprzedzającej powołanie sędziego przez Prezydenta RP, naruszają zasadę zaufania obywateli do państwa i zasadę bezpieczeństwa prawnego, gdyż oznacza to, że orzeczenie wydane w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej przez sąd, w którego składzie uczestniczył sędzia powołany przez urzędującego – w chwili jego powołania – Prezydenta RP, jest dotknięte wadami powodującymi konieczność jego uchylecia tylko z powodu ewentualnej wadliwości procedury nominacyjnej poprzedzającej akt nominacji przez Prezydenta RP, co wywołuje niepewność prawną w oczach obywateli odnośnie umocowania instytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Naruszenia zasady legalizmu (art. 7 Konstytucji) w związku z zasadą trójpodziału władzy (art. 10 ust. 2 Konstytucji) w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji wnioskodawca upatruje w przekroczeniu konstytucyjnego umocowania sądów ograniczonego do sprawowania wymiaru sprawiedliwości i wkroczeniu w obszar kompetencji Prezydenta RP (władzy wykonawczej) oraz parlamentu (władzy ustawodawczej) poprzez uznanie, że sądy są upoważnione do badania ważności aktu powołania sędziego przez Prezydenta RP (art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 179 Konstytucji) pod kątem zgodności obowiązujących ustaw z art. 45 ust. 1 Konstytucji i wiążącymi Rzeczpospolitą Polską traktatami (art. 6 Konwencji, art. 47 Karty i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej), gdy Konstytucja zastrzega powyższe do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 188 pkt 1 i 2 w związku z art. 7 Konstytucji, KRS wyjaśniła, że kwestionowane normy określiły, iż sądy są upoważnione do badania norm prawnych dotyczących ukształtowania składu sądu pod kątem zgodności z Konstytucją i ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi wiążącymi Rzeczpospolitą Polską, podczas gdy Konstytucja zastrzega powyższe do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego.

Rada wskazała, że niezgodność z art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji polega na uznaniu, iż sędzia może nie mieć kompetencji do sprawowania wymiaru sprawiedliwości (być zawieszony) w wypadku, gdy ustawa nie przewiduje zawieszenia sędziego z powodu wadliwości jego powołania, gdyż wskazana wykładnia prowadzi do wniosku, iż konstytucyjnej ochronie podlega tylko prawo do tytułu sędziego i pobierania wynagrodzenia.

2. Prokurator Generalny w piśmie z 6 kwietnia 2021 r. zajął stanowisko, w którym stwierdził, że art. 379 pkt 4 k.p.c. i art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., rozumiane w ten sposób, że:

- 1) nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy zmieniającej z 2017 r.,
- 2) nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym

albo wojskowym na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy zmieniającej z 2017 r., jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty oraz art. 6 ust. 1 Konwencji,
– są niezgodne z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

W pozostałym zakresie wniósł o umorzenie postępowania.

Prokurator Generalny zwrócił uwagę, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I-4110-1/20) została derogowana z systemu prawnego wyrokiem TK z 20 kwietnia 2020 r., sygn. U 2/20 (OTK ZU A/2020, poz. 61).

W konsekwencji, Trybunał Konstytucyjny, postanowieniem z 3 grudnia 2020 r., sygn. K 2/20 (OTK ZU A/2021, poz. 8), umorzył postępowanie z wniosku Prezydenta RP, kwestionującego zgodność z Konstytucją m.in. art. 379 pkt 4 k.p.c. i art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Trybunał ocenił bowiem, że Prezydent RP mógł zasadnie przyjąć, że w praktyce orzeczniczej, zarówno dla składów orzekających Sądu Najwyższego jak i sądów, nad którymi Sąd Najwyższy sprawuje nadzór judykacyjny, znaczenie uchwały SN z 23 stycznia 2020 r. jest decydujące i bezdyskusyjne. Jednakże, wobec wyroku w sprawie o sygn. U 2/20, uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. została derogowana z systemu prawnego. Rozpatrywanie zgodności z Konstytucją przepisów w rozumieniu określonym w tej uchwale zostało zatem pozbawione racji.

Zdaniem Prokuratora Generalnego, wobec treści wyroku w sprawie o sygn. U 2/20 uchwała składu połączonych Izb utraciła moc prawną, co jednak nie znaczy, że zarzucony został wywołany przez uchwałę skutek w postaci zdeterminowania kierunku wykładni przepisów wskazanych jako przedmiot kontroli w niniejszej sprawie.

O ile Prezydent RP w swoim wniosku do TK w sprawie o sygn. K 2/20 domagał się wydania wyroku zakresowego, o tyle KRS w niniejszej sprawie oczekuje orzeczenia interpretacyjnego. Wskazany przez wnioskodawcę wariant interpretacyjny zaskarżonych przepisów nie został oceniony pod względem zgodności z Konstytucją, gdyż Trybunał umorzył postępowanie w tej sprawie.

Niebezpieczeństwo wynikające z „materialnoprawnej luki” powielania wykładni art. 379 pkt 4 k.p.c. i art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., zapoczątkowanej uchwałą połączonych Izb, przemawia za zbadaniem konstytucyjności tak określonego rozumienia tych przepisów.

Prokurator Generalny dokonał rekonstrukcji zakresu zaskarżenia. Podkreślił, że pierwszoplanowym wzorcem kontroli w sprawie powinna być norma wynikająca z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

Zwrócił uwagę, że treść normatywna, wynikająca z przepisów stanowiących przedmiot kontroli w niniejszej sprawie, a ukształtowana poprzez uchwałę składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., jest nie do pogodzenia z przywołanymi wzorcami kontroli. Świadczy o tym charakter prerogatywy Prezydenta RP.

W ramach kompletnej normy konstytucyjnej, wynikającej z art. 179, Prezydent RP jest wyłącznie uprawniony do oceny, czy kandydat przedstawiony przez Radę spełnił ustawowe warunki powołania na urząd. Ustrojodawca nie przewidział bowiem udziału innego organu w procedurze powołania sędziego, pomimo że zna konstrukcję sądowej kontroli aktów kracyjnych (zob. np. art. 101 ust. 1 Konstytucji).

Ustrojodawca nie przewidział mechanizmu weryfikacji danej prerogatywy Prezydenta RP. Gdyby taki został stworzony na poziomie ustawowym, musiałby zostać uznany za niezgodny z art. 179 Konstytucji.

Prokurator w oparciu o stanowisko w doktrynie prawnej oraz orzecznictwo wyjaśnił swoje twierdzenia. Dokonał polemiki z orzecznictwem TSUE. Przedstawił też przykłady dotyczące realizacji zasady bezstronności sędziego w innych ustawodawstwach.

Nawiązując do istoty sprawy, Prokurator Generalny podkreślił, że Konstytucja nie przewiduje mechanizmu kontroli wykonania prerogatywy przez Prezydenta RP. To znaczy, że sędzia powołany przez Prezydenta RP jest osobą uprawnioną do orzekania w ramach przysługującej mu inwestytury i obejmują go wszelkie gwarancje niezawisłości i nieusuwalności bez względu na to, czy spełnione zostały materialne lub proceduralne wymagania poprzedzające skierowanie wniosku przez KRS. Skoro bowiem Konstytucja stanowi wprost, że sędziów powołuje Prezydent RP i jednocześnie, że sędziowie są niezawisli (art. 178 ust. 1 ustawy zasadniczej), to ustawodawca zwykły nie może tutaj wprowadzać instrumentów, które służyłyby do zupełnego zanegowania zamysłu ustrojodawcy. Jeśli zaś wprowadzi instytucje, które przewidywałyby wyjątek od reguł konstytucyjnych, muszą przemawiać za tym inne względy wynikające z Konstytucji, a także musi w tym wypadku mieć zastosowanie zasada proporcjonalności, wywodzona z art. 2 Konstytucji.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Krajowa Rada Sądownictwa (dalej: KRS lub Rada) zakwestionowała we wniosku normy wynikające z art. 379 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; obecnie Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c. lub kodeks postępowania cywilnego) oraz art. 439 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.; obecnie Dz. U. z 2022 r. poz. 1375m ze zm., dalej: k.p.k. lub kodeks postępowania karnego), których brzmienie zostało nadane uchwałą składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I-4110-1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7; dalej: uchwała SN z 23 stycznia 2020 r.).

Rada zaskarżyła konstytucyjność art. 379 pkt 4 k.p.c. i art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. rozumianych w ten sposób, że skład sądu jest sprzeczny z prawem lub sąd jest nienależycie obsadzony, jeżeli w składzie Sądu Najwyższego brała udział osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek KRS, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3, ze zm.; dalej: ustawa zmieniająca z 2017 r.), gdyż sędzia tak powołany nie może wykonywać czynności wynikających z powołania. Podniosła też zarzut niekonstytucyjności art. 379 pkt 4 k.p.c. i art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. rozumianych w ten sposób, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy zmieniającej z 2017 r., jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.; dalej: Konwencja).

2. Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny, Trybunał Konstytucyjny musiał ustalić, czy nie zachodzi konieczność umorzenia postępowania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, Trybunał Konstytucyjny w toku całego postępowania, aż do wydania orzeczenia w sprawie, jest zobowiązany do badania, czy nie zachodzą ujemne przesłanki proce-

sowe nakazujące umorzenie postępowania (zob. postanowienie TK z 1 kwietnia 2014 r., sygn. K 42/12, OTK ZU nr 4/A/2014, poz. 43). Dotyczy to nie tylko postępowania zainicjowanego skargą konstytucyjną, ale każdego postępowania przed Trybunałem.

W niniejszej sprawie Trybunał uznał, że podstawową kwestią, wymagającą rozstrzygnięcia, jest dopuszczalność orzekania. Należy bowiem wskazać, że KRS sformułowała zarzuty dotyczące danych norm z kodeksu postępowania cywilnego i kodeksu postępowania karnego w taki sposób, że zakwestionowała sposób ich rozumienia przyjęty w uchwale SN z 23 stycznia 2020 r. Uchwała ta została uznana za akt normatywny w wyroku TK z 20 kwietnia 2020 r., sygn. U 2/20 (OTK ZU A/2020, poz. 61). W orzeczeniu tym Trybunał stwierdził, że uchwała SN z 23 stycznia 2020 r. jest niezgodna z:

a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji,

b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, ze zm.),

c) art. 6 ust. 1 Konwencji.

Po ogłoszeniu wyroku TK o sygn. U 2/20 w Monitorze Polskim, uchwała SN z 23 stycznia 2020 r. utraciła moc obowiązującą, a zatem nie można z niej dekodować już norm prawnych, które zostały wykreowane tą uchwałą, w tym także norm będących przedmiotem kontroli w niniejszej sprawie.

W związku z powyższym, w analizowanej sprawie o sygn. K 3/20 wydanie wyroku stało się niedopuszczalne, dlatego postępowanie należało umorzyć na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Podobne stanowisko zajął Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z 2 grudnia 2020 r., sygn. K 5/20 (OTK ZU A/2020, poz. 67) i postanowieniu z 3 grudnia 2020 r., sygn. K 2/20 (OTK ZU A/2021, poz. 8).

W sprawie o sygn. K 5/20, Prezes Rady Ministrów skierował do Trybunału Konstytucyjnego wnioski o zbadanie zgodności z Konstytucją art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 379 pkt 4 k.p.c. i art. 83 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825; dalej: u.SN) w zakresie, w jakim pozwalają na badanie przez sądy powszechne, sądy wojskowe oraz Sąd Najwyższy, czy skład lub sposób wyboru członków KRS lub przebieg procedury poprzedzającej powołanie przez Prezydenta RP określonej osoby na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo sądzie wojskowym lub na urząd sędziego Sądu Najwyższego może prowadzić do uznania, że sąd w składzie z udziałem tej osoby jest sądem nienależycie obsadzonym, albo czy zachodzi sprzeczność składu tego sądu z przepisami prawa.

W sprawie o sygn. K 2/20, Prezydent RP zakwestionował konstytucyjność: 1) art. 379 pkt 4 k.p.c. w zakresie, w jakim dotyczy objęcia przesłanką nieważności postępowania, oceny niezależności KRS oraz prawidłowości procedury poprzedzającej powołanie przez Prezydenta RP na wniosek KRS, do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego oraz sędziego Sądu Najwyższego; 2) art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zakresie, w jakim dotyczy objęcia przesłankami uchylenia zaskarżonego orzeczenia, oceny niezależności KRS oraz prawidłowości procedury poprzedzającej powołanie przez Prezydenta RP, na wniosek KRS, do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego oraz sędziego Sądu Najwyższego; 3) art. 83 § 1 u.SN w zakresie, w jakim przedmiotem rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego przez Sąd Najwyższy jest określenie przesłanki stwierdzenia nienależyciej obsady sądu w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego oraz kodeksu postępowania karnego, ze względu na udział w składzie sądu osoby powołanej przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego oraz sędziego Sądu Najwyższego, w proce-

durze wskazanej w uchwale Sądu Najwyższego, a także w zakresie, w jakim przedmiotem rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego przez Sąd Najwyższy jest określenie skutków prawnych, w odniesieniu do orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy, sądy powszechne oraz sądy wojskowe, w przypadku gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego oraz sędziego Sądu Najwyższego, w procedurze wskazanej w uchwale Sądu Najwyższego.

Wskazane wyżej przykłady potwierdzają, że Trybunał Konstytucyjny umarzał postępowania w sprawach, w których wnioskodawcy kwestionowali normy wynikające z uchwały SN z 23 stycznia 2020 r.

W niniejszej sprawie Trybunał Konstytucyjny kontynuuje tę linię i potwierdza, że utrata mocy obowiązującej uchwały SN z 23 stycznia 2020 r. powoduje, iż bezprzedmiotowe jest orzekanie o normach wynikających z tego aktu.

Z powyżej wskazanych powodów postępowanie należało umorzyć.

3. Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że wnioskodawca zażądał w swoim wniosku także zabezpieczenia żądania głównego. W związku z tym, że upadł przedmiot zabezpieczenia (wniosku głównego), a postępowanie zostało umorzone, postępowanie w sprawie zabezpieczenia stało się bezprzedmiotowe, dlatego należało je również umorzyć (art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK).

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

Zdanie odrębne

sędziego TK Justyna Piskorskiego
do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego
z 5 lipca 2023 r., sygn. akt K 3/20

Na podstawie art. 106 ust. 3 zdanie pierwsze ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 5 lipca 2023 r. (sygn. K 3/20).

W mojej ocenie, umorzenie postępowania w niniejszej sprawie było przedwczesne i spowodowane nieuprawnionym zredukowaniem zakresu przedmiotowego wniosku do pokrywającego się z problemem poruszonym w wyroku z 20 kwietnia 2020 r., sygn. U 2/20 (OTK ZU A/2020, poz. 61). Trybunał w sposób niezasadny przyjął, że samo uznanie uchwały Sądu Najwyższego w składzie połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I-4110-1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7; dalej: uchwała SN) za niezgodną z Konstytucją w wyroku o sygn. U 2/20 przemawia za koniecznością umorzenia postępowania w niniejszej sprawie.

Nadto uważam, że Trybunał nie przeprowadził postępowania w sposób dostatecznie wnikliwy, ani też nie przedstawił wystarczająco obszernego uzasadnienia umorzenia postępowania. Nie poświęcił bowiem żadnej uwagi zakresowi przedmiotowemu wnioskowi, który niewątpliwie jest szerszy, niż Trybunał uznał w uzasadnieniu niniejszego postanowienia.

W *petitum* uchwały Krajowa Rada Sądownictwa domagała się kontroli zgodności art. 379 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.) oraz art. 439 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca

1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.; dalej: k.p.k.), rozumianych w ten sposób, że skład sądu jest sprzeczny z prawem lub sąd jest nienależycie obsadzony, jeżeli w składzie Sądu Najwyższego brała udział osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3, ze zm.; dalej: ustawa zmieniająca z 2017 r.), gdyż sędzia tak powołany nie może wykonywać czynności wynikających z powołania, z art. 2, art. 7 w związku z art. 10 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji, w związku z art. 179, art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji, a także art. 188 pkt 1 i 2 w związku z art. 7 Konstytucji oraz art. 379 pkt 4 k.p.c. i art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., rozumianych w ten sposób, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy zmieniającej z 2017 r., jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. nr 61 poz. 284) z art. 2, art. 7 w związku z art. 10 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji w związku z art. 179, art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji, a także art. 188 pkt 1 i 2 w związku z art. 7 Konstytucji.

Zaznaczenia wymaga, że chociaż uzasadnienie wniosku w istocie koncentrowało się na kontestowaniu uchwały SN, to w istocie – co widać na podstawie przywołanego powyżej zakresu przedmiotowego – jego przedmiotem miało być istnienie w przywołanych przez wnioskodawcę przepisach treści normatywnej ukształtowanej przez praktykę orzeczniczą. Trybunał nie przeprowadził jednak żadnej analizy w tym kierunku, koncentrując się na prostym stwierdzeniu, że sama utrata mocy obowiązującej przez uchwałę SN wskutek wyroku o sygn. U 2/20 wystarczy do uznania, że w sprawie nie ma już żadnej materii do rozpoznania.

Trybunał powołał nadto dwa wcześniejsze postanowienia o umorzeniu postępowania, w których odnosił się do kwestii dotyczącej rozumienia przepisów k.p.c. i k.p.k. wskazanych jako przedmiot kontroli również w niniejszym postępowaniu.

W postanowieniu z 2 grudnia 2020 r., sygn. K 5/20 (OTK ZU A/2020, poz. 67) Trybunał wprawdzie umorzył postępowanie, jednakże w punkcie 4.3 uzasadnienia wskazał jednoznacznie, że „[d]la oceny dopuszczalności wydania merytorycznego orzeczenia kluczowe jest zatem to, że zaskarżone przez wnioskodawcę rozumienie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 379 pkt 4 k.p.c. oraz art. 83 § 1 ustawy o SN zostało przyjęte jedynie w uchwale SN z 23 stycznia 2020 r. Jest to więc jedyny przypadek, w którym sposób rozumienia przepisów ustawy «znalazł jednoznaczny i autorytatywny wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego». Zarazem jest to jednak uchwała połączonych kilku izb Sądu Najwyższego mająca moc zasady prawnej. Byt prawny uchwały SN z 23 stycznia 2020 r. przesądza zatem o dopuszczalności orzekania przez Trybunał w niniejszej sprawie”. W przypadku tego postanowienia zakres kontroli został oznaczony przez bezpośrednie odesłanie do treści uchwały SN, której niezgodność z Konstytucją została następnie stwierdzona wyrokiem o sygn. U 2/20. Z tego też względu w mojej ocenie nie można uznać sprawy rozpoznanej wówczas przez Trybunał za tożsamą zakresowo z wnioskiem Krajowej Rady Sądownictwa, którym zainicjowano postępowanie w sprawie o sygn. K 3/20.

Z kolei w postanowieniu z 3 grudnia 2020 r., sygn. K 2/20 (OTK ZU A/2021, poz. 8), Trybunał wskazał, że „kwestionowanie wykładni przepisów prawnych nie jest objęte kognicją Trybunału. Niemniej powszechnie przyjęty przez organy stosujące prawo sposób rozumienia

przepisów prawa jest nierozdzielnie związany z treścią normatywną tych przepisów, a w konsekwencji – z normami prawnymi konstruowanymi na tle tych przepisów. W takim sensie wykładnia przepisów prawa należy do kognicji Trybunału Konstytucyjnego. Ten wielokrotnie stwierdzał, że jeżeli określony sposób rozumienia przepisu ustawy utrwalił się już w sposób oczywisty, a przede wszystkim jeżeli znalazł jednoznaczny i autorytatywny wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego lub Naczelnego Sądu Administracyjnego, to należy uznać, że przepis ten – w procesie stosowania – nabrał takiej właśnie treści, jaką odczytują z nich sądy mające najwyższy autorytet w Polsce. W tym sensie kognicji Trybunału podlega przepis, ale w określonej interpretacji. Kontrola zgodności z Konstytucją jest zatem dopuszczalna w stosunku do takiej treści przepisu, jaką uzyskał on w wyniku «jednolitej, powszechnej i stałej» wykładni sądowej». W postanowieniu tym – podobnie jak w niniejszej sprawie – zakres kontroli nie został określony poprzez odesłanie do uchwały SN. Trybunał dokonał w nim jednak, wprawdzie bardzo ograniczonej, ale mimo wszystko stwierdzonej w zacytowanym fragmencie uzasadnienia, analizy praktyki orzeczniczej występującej w dniu jego wydania w zakresie kontroli oznaczonym przez Prezydenta.

Ponadto, należy przypomnieć, że do postanowienia w sprawie K 2/20 zostało zgłoszone jedno zdanie odrębne, co ciekawe pochodzące od sędziego będącego sprawozdawcą w niniejszej sprawie. Wskazał w nim wówczas, że „Trybunał Konstytucyjny błędnie uznał, że zachodzą okoliczności dające podstawę do umorzenia postępowania ze względu na niedopuszczalność orzekania. Uważam, że derogacja uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I 4110 1/20 wyrokiem TK o sygn. U 2/20 nie mogła być przyczyną uznania, że orzekanie w sprawie o sygn. K 2/20 jest niedopuszczalne. Trybunał w żaden sposób nie wyjaśnił, dlaczego rozpatrywanie zgodności przepisów (a raczej norm) będących przedmiotem analizowanego postępowania z wniosku Prezydenta RP zostało pozbawione racji”. W przywołanym zdaniu odrębnym sędzia wskazał ponadto, że Trybunał „[n]ie zbadał (...), czy normy zakwestionowane przez Prezydenta RP w pkt 1 i 2 petitum wniosku, wywodzone z art. 379 pkt 4 k.p.c. oraz art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. rzeczywiście były takie same jak normy ukształtowane uchwałą Sądu Najwyższego o sygn. akt BSA I 4110 1/20”. Powyższe myśli zostały podsumowane stwierdzeniem, że „[g]dyby Trybunał przeprowadził daną ocenę zauważyłby, że porównanie zarzutów wniosku Prezydenta RP z uchwałą Sądu Najwyższego nie daje jednoznacznego wyniku co do treści norm wynikających z k.p.c. i k.p.k. w obu tych dokumentach”.

Zastrzeżenia, które w zacytowanych fragmentach zdania odrębnego zostały podniesione względem postanowienia o sygn. K 2/20, można wysunąć również względem postanowienia w niniejszej sprawie. Trybunał w postanowieniu w niniejszej sprawie nie tylko nie odniósł się w żaden sposób do wskazanego we wniosku zakresu kontroli, ale również nie ustalił, czy wykładnia, o której mowa w treści zarzutów, nie występuje w orzecznictwie niezależnie od bytu uchwały SN.

Trudno nie uznać, że Trybunał powinien był najpierw w sposób rzetelny przeanalizować wskazany przez wnioskodawcę przedmiot i zakres kontroli. Pozwoliłoby to na ustalenie rozbieżności między treścią norm derogowanych przez TK wyrokiem o sygn. U 2/20 a normami zakwestionowanymi przez wnioskodawcę w niniejszej sprawie. W szczególności – jak sugerował sędzia w zdaniu odrębnym do postanowienia o sygn. K 2/20 – Trybunał powinien przed wydaniem postanowienia o umorzeniu postępowania ustalić wszystkie istotne okoliczności w celu wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. W szczególności mogło to wymagać przeprowadzenia rozprawy i pozwolenia, aby wnioskodawca wyjaśnił, czy i w jaki sposób wyrok o sygn. U 2/20 wpływa na wskazane przez niego rozumienie norm prawnych objętych wnioskiem. Dopiero wówczas Trybunał mógłby przesądzić o konieczności umorzenia postępowania lub też przeciwnie – o potrzebie wydania orzeczenia odnoszącego się w sposób merytoryczny do zaprezentowanych przez wnioskodawcę zarzutów. Oczywiście, Trybunał nadal

byłby uprawniony do kontrolowania spełnienia wymogów formalnych wniosku, a rezultat ustaleń w tym zakresie mógłby skutkować orzeczeniem tożsamym, jak wydane. Jednakże uzasadnienie orzeczenia jednoznacznie odnosiłoby się również i do tego aspektu sprawy, czego w postanowieniu o sygn. K 3/20 niewątpliwie brakuje.

Jak już wskazałem, w niniejszej sprawie uzasadnienie wniosku zostało co prawda oparte w znacznej mierze na wykładni zaproponowanej w uchwale SN, jednakże zakres zażalenia wskazany w jego *petitum* nie odnosi się wyroku o sygn. U 2/20 w sposób bezpośredni, co nakazuje przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie należało raczej skupić się na poszukiwaniu istnienia utrwalonej i jednolitej wykładni w brzmieniu wskazanym przez Krajową Radę Sądownictwa, a nie na apriorycznym zanegowaniu jej istnienia.

W mojej ocenie, niniejsza sprawa mogła wymagać merytorycznego rozstrzygnięcia ze strony Trybunału pomimo ogłoszenia wyroku o sygn. U 2/20. W tym celu konieczne byłoby jednak dokonanie pogłębionej analizy praktyki orzeczniczej, a w szczególności przeprowadzenie rozprawy, czego Trybunał zaniechał.